

Opinia Komitetu Regionów „Zmieniona strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego”

(2012/C 391/03)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego stanowi dobrą podstawę, by sprawdzić, w jakiej mierze określona strategia dla szerszego makroregionu geograficznego może faktycznie wzmocnić konkurencyjność UE i wesprzeć inteligentny i zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu.
- Przyjmuje z zadowoleniem wysiłki mające na celu większe zbliżenie zmienionych celów strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego – ocalenia morza, rozwoju połączeń w regionie i zwiększenia dobrobytu – do celów strategii „Europa 2020”.
- Pragnie zauważyć, że wzmocnienie spójności i konkurencyjności gospodarczej wymaga mocniejszych powiązań między zainteresowanymi stronami z sektora badań naukowych, innowacji i przemysłu. Regiony i uniwersytety powinny współpracować w całym makroregionie Morza Bałtyckiego, tak by stał się on wzorem dla sieci inteligentnej specjalizacji.
- Uważa, że należy nadal zwracać uwagę na wspieranie inicjatyw na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz na tworzenie dodatkowych środków na rzecz rozwoju zatrudnienia i umiejętności oraz zwiększenia dobrobytu i włączenia społecznego.
- Podkreśla, że choć strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest wewnętrzną strategią unijną, dla jej powodzenia niezbędna jest współpraca z państwami spoza UE, a zwłaszcza Rosją.
- Podkreśla, że struktury Wymiaru Północnego powinny być w jak największym stopniu wykorzystywane w kontekście ściślejszej współpracy między UE a Rosją w regionie Morza Bałtyckiego.
- Jest zaniepokojony, że nie zwrócono uwagi na rolę gmin i regionów we wdrażaniu strategii. Dlatego proponuje, by zarówno w strategii, jak i w zmienionym planie działania wyraźnie stwierdzić, że ich wdrażaniu będzie przyświecać zasada wielopoziomowego sprawowania rządów.
- Podkreśla, że zainteresowane podmioty polityczne muszą wykazać jasne zaangażowanie i przyjąć wiodącą rolę w celu osiągnięcia postępu w realizacji strategii we wszystkich uczestniczących w niej państwach.
- Zwraca uwagę, że trzeba wyjaśnić wkład krajowych programów w ramach funduszy strukturalnych we wdrażanie strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, z uwzględnieniem różnic między regionami w państwach członkowskich i ich potrzeb w zakresie rozwoju.

Sprawozdawca

Pauliina HAIJANEN (FI/PPE), członkini Zarządu Rady Miasta Laitila

Dokument źródłowy

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego

COM(2012) 128 final

I. ZALECENIA POLITYCZNE**KOMITET REGIONÓW**

1. Przyjmuje z zadowoleniem komunikat Komisji z 23 marca 2012 r. i uznaje zaproponowane w nim rozwiązania za krok w dobrym kierunku, prowadzący do poprawy ukierunkowania strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, dostosowania do siebie strategii politycznych i finansowania, wyjaśnienia zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów oraz usprawnienia komunikacji.

2. Zauważa, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego ma na celu poprawę koordynacji i spójności polityki pomiędzy regionami w tym obszarze z myślą o rozwiązywaniu wspólnych problemów występujących w regionie Morza Bałtyckiego i trwałym zwiększeniu dobrobytu regionu. Strategia dotyczy zagadnień, z którymi poszczególne regiony i państwa członkowskie nie są w stanie same sobie poradzić. Kluczowym czynnikiem jest współpraca i koordynacja działań między państwami członkowskimi, regionami i gminami makroregionu, UE, organizacjami działającymi w skali całego regionu, instytucjami finansującymi i organizacjami pozarządowymi.

3. Zwraca uwagę na opinię Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w realizacji celów strategii »Europa 2020« ” (CdR 72/2011 fin), w której podkreślono potencjał regionu Morza Bałtyckiego, by stać się regionem pionierskim Europy.

4. Podkreśla, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego jako pierwsza zintegrowana strategia makroregionalna stanowi dobrą podstawę, by sprawdzić, w jakiej mierze określona strategia dla szerszego makroregionu geograficznego może faktycznie wzmocnić konkurencyjność UE i wesprzeć inteligentny i zrównoważony wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. Doświadczenia te trzeba aktywnie wykorzystać zwłaszcza w debacie na temat europejskiej polityki spójności w kontekście kolejnego okresu programowania.

5. Zwraca uwagę na stanowisko Komisji Europejskiej, zgodnie z którym wdrażanie strategii makroregionalnych nie powinno pociągać za sobą tworzenia nowych uregulowań, ustanowienia nowych organów czy zatwierdzenia nowych środków finansowych. Uważa jednak, że jednocześnie potrzeba zasady „trzech razy tak”: dla wspólnie uzgodnionego stosowania i kontroli istniejących uregulowań w makroregionie; dla tworzenia – pod egidą organów Unii – platformy, sieci lub klastru terytorialnego samorządów regionalnych i lokalnych oraz państw członkowskich, z udziałem zainteresowanych stron, dla uzgodnionego wykorzystywania istniejących zasobów finansowych Unii w celu opracowywania i wdrażania strategii makroregionalnych.

Powiązania między podejściem opartym na strategii makroregionalnej a celami strategii „Europa 2020”

6. Przyjmuje z zadowoleniem wysiłki mające na celu większe zbliżenie celów strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego i strategii „Europa 2020”. Trzy ogólne cele strategii przedstawione w komunikacie – ocalenie morza, rozwój połączeń w regionie i zwiększenie dobrobytu – odpowiadają celom strategii „Europa 2020” dotyczącym inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Ponadto z punktu widzenia wdrażania strategii „Europa 2020” niezbędne jest podkreślenie ściślejszej współpracy regionalnej w odniesieniu do działalności innowacyjnej.

7. Zauważa, że dla realizacji strategii dla regionu Morza Bałtyckiego ważne jest przełożenie inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020” na konkretne działania. Wśród tych inicjatyw szczególną uwagę należy zwrócić na inicjatywy dotyczące agendy cyfrowej i Unii innowacji, przy czym w zaktualizowanym planie działania trzeba w większym stopniu skupić się na promowaniu celów tych inicjatyw w regionie Morza Bałtyckiego. Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego i sieci współpracy działające w tym regionie stanowią doskonałą podstawę do rozwoju regionalnych strategii badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji.

8. Zachęca zarówno państwa członkowskie, jak i podmioty na szczeblu lokalnym i regionalnym, do zastanowienia się nad tym, w jaki sposób wspólnie przełożyć na konkretne działania wyznaczony w strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego zaktualizowany cel dotyczący zwiększania dobrobytu. W przyszłości plan działania powinien jasno określić działania mające na celu zwiększenie zatrudnienia, podniesienie poziomu umiejętności oraz zwiększenie dobrobytu i włączenia społecznego. Obecnie plan ten jest jedynie luźno powiązany z określonymi w strategii „Europa 2020” inicjatywami przewodnimi w tych obszarach.

9. Uważa, że realizując strategię dla regionu Morza Bałtyckiego należy pamiętać o zapisanym w strategii „Europa 2020” priorytecie „Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia oraz zapewniająca spójność społeczną i terytorialną”, ponieważ pomiędzy regionami w basenie Morza Bałtyckiego wciąż występują znaczne rozbieżności pod względem zamożności i wyników gospodarczych. Nadal należy zwracać uwagę na promowanie środków służących poprawie stanu środowiska i na wspieranie inicjatyw przewodnich dotyczących zrównoważonego rozwoju.

10. Podkreśla, że w przyszłości jeszcze ważniejsze będzie rozważenie synergii między różnymi programami finansowania z myślą o realizacji celów strategii „Europa 2020”. W odniesieniu do przyszłego programu badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” należy zadbać o ścisłą i zintegrowaną koordynację z instrumentami polityki spójności stosowanymi

przez państwa członkowskie w regionie Morza Bałtyckiego, tak by uwypuklić perspektywę regionalną i zachęcić regiony do zintensyfikowania działalności badawczej i innowacyjnej.

11. Pragnie zwrócić uwagę na to, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego zapewniła szereg możliwości lokalnemu i regionalnemu nowemu możliwości wzmocnienia regionalnej konkurencyjności i potencjału innowacji oraz promowania inteligentnej regionalnej specjalizacji. Regiony i uniwersytety powinny zatem współpracować w całym makroregionie Morza Bałtyckiego, tak by stał się on wzorem dla sieci inteligentnej specjalizacji, ukierunkowanym na kluczowe zagadnienia i działania każdego regionu oraz na osiąganie doskonałości i masy krytycznej dzięki sieciom kontaktów. Kluczowe znaczenie ma tu rozwój i wzmocnienie systemów innowacji opartych na modelu potrójnej i poczwórnej spirali we współpracy ze środowiskami akademickimi, sektorem publicznym, sektorem prywatnym i obywatelami z regionu Morza Bałtyckiego.

12. Proponuje, by państwa członkowskie UE z regionu Morza Bałtyckiego zachęcały ośrodki badawcze do skupienia się na tych dziedzinach badań, które wspierają inteligentną specjalizację w ich regionie, oraz do dzielenia się swą fachową wiedzą jako uczestnik sieci współpracy badawczej obejmującej region Morza Bałtyckiego. Ważne byłoby także zachęcenie państw nienależących do UE, które graniczą z regionem Morza Bałtyckiego, do uczestnictwa w tej współpracy badawczej, na przykład w kwestiach dotyczących środowiska naturalnego i energii mających wpływ na wspólny basen morski.

13. Pragnie zauważyć, że wzmocnienie spójności i konkurencyjności gospodarczej wymaga mocniejszych powiązań między zainteresowanymi stronami z sektora badań naukowych, innowacji i przemysłu. Biznes i przemysł, a także wyższe uczelnie, muszą mieć możliwość odgrywania bardziej aktywnej roli we wszelkich pracach dotyczących strategii.

14. Zaleca nasilenie współpracy w zakresie innowacji i klastrów między państwami należącymi i nienależącymi do UE oraz wspieranie współpracy w zakresie promowania regionu Morza Bałtyckiego z myślą o zwiększeniu inwestycji spoza UE i rozwoju turystyki. Działania te oraz silny wymiar ekologiczny strategii stanowią rzeczywisty krok w kierunku realizacji celów strategii „Europa 2020” w regionie Morza Bałtyckiego.

15. Podkreśla, że w świetle powyższych uwag państwa regionu Morza Bałtyckiego powinny uwzględnić te zagadnienia w swych krajowych programach reform, a ich władze lokalne i regionalne powinny być ściśle zaangażowane w te prace przygotowawcze.

16. Zaznacza, że zasadniczym celem strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego jest zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w tym najbrudniejszym morzu Europy i poprawa jego stanu ekologicznego, co oznacza także troskę o harmonijny rozwój społeczny i gospodarczy położonych nad tym morzem regionów zarówno w UE, jak i poza jej terytorium.

Znaczenie zewnętrznego wymiaru strategii i współpracy

17. Podkreśla, że choć chodzi o wewnętrzną strategię unijną, dla jej powodzenia niezbędna jest współpraca z państwami spoza UE, a zwłaszcza Rosją.

18. Pragnie podkreślić, że w 2011 r. Rosja zatwierdziła na szczeblu federalnym strategię na rzecz społecznego i gospodarczego rozwoju północno-zachodniego okręgu federalnego do 2020 r. Strategia dla północno-zachodniej Rosji wytycza cele dla regionu w zakresie gospodarki, infrastruktury i logistyki. Oczekuje się, że będzie ona wspierać ściślejszą strategiczną współpracę między unijnym regionem Morza Bałtyckiego i Rosją, zwłaszcza w zakresie środowiska, gospodarki, transportu, energii, turystyki i ochrony ludności.

19. Podkreśla, że struktury Wymiaru Północnego powinny być w jak największym stopniu wykorzystywane w kontekście ściślejszej współpracy między UE a Rosją w regionie Morza Bałtyckiego. Polityka Wymiaru Północnego postrzega cały region północny jako jedną całość, aby wzmocnić koordynację między różnymi mechanizmami współpracy w regionie Morza Bałtyckiego i Morza Barentsa.

20. Przyjmuje z zadowoleniem i popiera konkretne działania podejmowane przez władze lokalne i regionalne w celu rozwoju praktycznej współpracy, zwłaszcza z miastem Petersburg i obwodem leningradzkim. Dobrym przykładem takiego podejścia oddolnego jest tzw. proces Turku, który stanowi wspólną inicjatywę miasta Turku, regionu południowo-zachodniej Finlandii oraz miast Hamburg i Petersburg.

Wielopoziomowe sprawowanie rządów i rola gmin i regionów we wdrażaniu strategii

21. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że Komisja uwzględniła w komunikacie poglądy KR-u na temat wzmocnienia elastycznego, ale zdecydowanego wdrażania strategii i zarządzania nią, przedstawione w opinii dotyczącej strategii dla Morza Bałtyckiego (CdR 255/2009 fin), w której Komitet określił rolę i zakres odpowiedzialności kluczowych zainteresowanych stron (krajowych punktów kontaktowych, koordynatorów ds. zagadnień priorytetowych, liderów działań horyzontalnych i liderów projektów przewodnich).

22. Postrzega propozycje Komisji, by wyjaśnić strukturę zarządzania strategią oraz zwiększyć jej efektywność, za krok w dobrym kierunku, ale jest zaniepokojony, że nie zwrócono uwagi na rolę gmin i regionów we wdrażaniu strategii. Dlatego proponuje, by zarówno w strategii, jak i w zmienionym planie działania wyraźnie stwierdzić, że ich wdrażaniu będzie przyswieceć zasada wielopoziomowego sprawowania rządów.

23. Podkreśla, że powodzenie strategii makroregionalnych w całej Europie jest w dużym stopniu uzależnione od zaangażowania i wkładu lokalnych i regionalnych zainteresowanych stron w osiąganie celów. Kluczowe znaczenie ma także włączenie w działania sektora prywatnego. Zainteresowane podmioty polityczne muszą wykazać jasne zaangażowanie i przyjąć wiodącą rolę w celu osiągnięcia postępu w realizacji strategii we wszystkich uczestniczących w niej państwach.

24. Zauważa, że nadal potrzebne jest szersze zaangażowanie lokalnych i regionalnych zainteresowanych stron we wdrażanie strategii dla Morza Bałtyckiego. Trzeba to mieć na uwadze nie tylko podczas aktualizacji planu działania w ramach strategii, ale także podczas określania roli poszczególnych zainteresowanych stron. Obecnie na przykład wielu koordynatorów ds. zagadnień priorytetowych to osoby z ministerstw lub innych centralnych organów rządowych. W szczególności krajowe punkty kontaktowe powinny mieć obowiązek utrzymywania regularnych kontaktów z władzami i organizacjami lokalnymi i regionalnymi.

Finansowanie oraz system monitorowania i oceny

25. Zauważa, że choć strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego nie została przyjęta przed rozpoczęciem obecnego unijnego okresu programowania, różnorodne programy funduszy strukturalnych umożliwiły realizację wielu projektów, które pomagają we wdrażaniu strategii. Kluczowym narzędziem finansowania – zwłaszcza z punktu widzenia postępów w działaniach prowadzonych na szczeblu lokalnym i regionalnym – były programy europejskiej współpracy terytorialnej realizowane w regionie Morza Bałtyckiego.

26. Zwraca uwagę na brak instrumentów finansowania dostosowanych do projektów ponadnarodowych i obejmujących wiele zainteresowanych stron. Fakt, że decyzje dotyczące finansowania są w przypadku każdego partnera podejmowane w innym momencie, staje się problemem, gdy wykorzystywane są różne źródła finansowania, a to z kolei znacznie spowalnia wdrażanie. Nie zawsze istnieje koordynacja między decyzjami dotyczącymi finansowania i niektórzy partnerzy pozostają bez wsparcia, co może utrudnić rozpoczęcie realizacji projektu.

27. Uważa za istotne, by we wnioskach dotyczących rozporządzeń opublikowanych przez Komisję w październiku 2011 r. zobowiązać państwa członkowskie do uwzględnienia ewentualnej strategii makroregionalnej podczas opracowywania i wdrażania nowych programów funduszy strukturalnych, oraz podkreśla, że w szczególności nowy ponadnarodowy program dla regionu Morza Bałtyckiego musi być zgodny z priorytetami strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Programowanie na kolejny okres należy rozpocząć na samym początku 2014 r., by uniknąć niepotrzebnych opóźnień w pracach nad bieżącymi projektami.

28. Zwraca uwagę, że trzeba wyjaśnić wkład krajowych programów w ramach funduszy strukturalnych we wdrażanie strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, z uwzględnieniem różnic między regionami w państwach członkowskich i ich potrzeb w zakresie rozwoju. Zwrócenie szczególnej uwagi na promowanie inteligentnej regionalnej specjalizacji w działaniach w ramach krajowych programów oferuje ogromne możliwości realizacji celów strategii. Umowa partnerska pomiędzy państwem członkowskim a Komisją Europejską powinna zawierać także odniesienie do strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

29. Postrzega za ważne zapewnienie finansowania początkowego, tak jak proponuje się w komunikacie Komisji, jako sposobu wspierania współpracy przy projektach, ponieważ

pozwoлиłoby to zwiększyć udział lokalnych i regionalnych zainteresowanych stron oraz przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego w działaniach związanych z projektami.

30. Podkreśla, że w przyszłości ważne będzie kierowanie finansowania na działania bezpośrednio służące wdrożeniu strategii oraz umożliwienie łączenia różnych form finansowania. Oprócz finansowania ze środków publicznych trzeba także promować korzystanie z usług oferowanych przez różne instytucje finansowe oraz podkreślać rolę finansowania prywatnego. Należy wypracować techniki postępowania, które umożliwiają włączenie większej ilości działań z zakresu współpracy międzynarodowej do projektów finansowanych w ramach krajowych programów funduszy strukturalnych.

31. Przyjmuje z zadowoleniem zaproponowane w komunikacie Komisji wskaźniki służące monitorowaniu wdrażania strategii, ale podkreśla, że system monitorowania i oceny musi być jak najprostszy i oparty na wskaźnikach, które realistycznie odzwierciedlają wyniki osiągnięte dzięki współpracy prowadzonej na podstawie omawianej strategii. Komitet Regionów jest gotów wziąć udział w dyskusjach na temat opracowania i wyboru wskaźników.

Wspieranie komunikacji i angażowanie zainteresowanych stron

32. Podkreśla, że wdrażanie strategii makroregionalnych wymaga przejrzystego procesu podejmowania decyzji, szeroko zakrojonej wymiany informacji oraz wypracowania wspólnych praktyk na wszystkich poziomach. Trzeba w szczególności poprawić przepływ informacji zarówno między państwami członkowskimi w regionie Morza Bałtyckiego, jak i w ramach tych państw. Będzie to sprzyjało większemu zaangażowaniu na rzecz realizacji celów strategii.

33. Podkreśla, że nasilenie komunikacji dotyczącej strategii podniesie także wiedzę społeczeństwa o działaniach UE. Strony internetowe dotyczące strategii i publiczne konsultacje dotyczące aktualizacji planu działania w ramach strategii to krok we właściwym kierunku.

34. Proponuje Komisji systematyczne gromadzenie i publikowanie informacji dotyczących programów finansowania, tak by można było w sposób zcentralizowany oferować doradztwo finansowe zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym. Obecnie problemem jest brak odpowiedniego dostępu podmiotów zainteresowanych projektami do informacji. Wiedza o odpowiednich narzędziach finansowania powinna być skuteczniej przekazywana, tak by podmioty nie miały problemu z wyborem instrumentów dopasowanych do ich potrzeb.

Wnioski

35. Zauważa, że strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego zapewniła państwom członkowskim, regionom i gminom nowe możliwości wzmocnienia regionalnej konkurencyjności i innowacyjności oraz inteligentnej regionalnej specjalizacji. Strategia sprawiła także, że lokalne i regionalne zainteresowane strony ogólnie zwracają baczniejszą uwagę na współpracę w regionie Morza Bałtyckiego i w większym stopniu się w nią włączają. Wzmocniła ona również i rozpowszechniła nowe formy współpracy.

36. Proponuje, by Komitet Regionów nadal aktywnie monitorował wdrażanie strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego na podstawie zaktualizowanego planu działania, który ma zostać opublikowany pod koniec 2012 r., i przedstawiał swoje obserwacje i wnioski w szerszej debacie dotyczącej strategii makroregionalnych, w szczególności mając na uwadze kolejny unijny okres programowania (lata 2014–2020).

Bruksela, 10 października 2012 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
